

ENTREVISTA A

Josep Verde i Aldea

El granollerí Josep Verde i Aldea acaba de rebre la Creu de Sant Jordi per haver estat un dels primers diputats catalans al Parlament europeu. Tanmateix, Verde i Aldea ha estat un pioner en bona part de la seva trajectòria política: va ser diputat al Congrés en la primera (1979) i la segona legislatura (1982), redactor de l'Estatut d'Autonomia aprovat el 1979, vicepresident del Parlament europeu i de l'Assemblea del Consell d'Europa, entre d'altres. En aquesta entrevista el veterà líder del socialisme català fa aflorar els seus records granollerins, s'endinsa en la incerta transició democràtica i opina sobre el procés del vigent Estatut.

© PERE CORNELLAS

Tot i la seva edat, Josep Verde demostra una bona lucidesa quan rememora el que ha estat fins ara la seva vida que s'inicia a Granollers el 1928, en el si d'una família procedent de Sòria. El pare, capità carabiner, va ser destinat primer a Portbou i després a Figueres, on Verde va viure el bombardeig d'aquesta ciutat. Després d'aquest episodi la família es reagrupa a Banyuls, a França, el 1936, quan Verde tenia vuit anys, fet que el permet aprendre francès gràcies a la bona voluntat de dos mestres d'origen espanyol. Després tornen a Granollers, amb el pare degradat a brigada.

Vostè considera Salvador Llobet com una persona decisiva en la seva trajectòria intel·lectual?

Abans de la guerra havia anat als escolapis a Granollers i hi vaig tornar quan estava a punt de fer 12 anys. Acabats els tres primers cursos de batxillerat, la gent normal de Granollers portava els fills a estudiar a l'Institut, que era mixt i tenia molt mala fama. Vam anar a parlar amb el seu director, que era Salvador Llobet. Gràcies a ell vaig tenir beca tots els cursos i, a més, gràcies a Joan Carbó també per als llibres. Amb Salvador Llobet vaig tenir una relació bastant afectiva i això que Llobet era un home difícil, sobretot en públic. Era el meu professor de francès i no em va posar mai un deu fins al final. En l'últim curs de batxillerat vaig ser professor seu perquè volia estudiar anglès. Abans ja l'havia ajudat fent dibuixos, quan preparava

El medi i la vida en el Montseny. Em donava 25 pessetes que, per a mi, era una fortuna.

Verde recorda diverses anècdotes de la seva peculiar relació amb Llobet. Un exemple dels seus estirabots es va produir un dia en què Verde sortia del seu despatx d'advocat del carrer de Corró amb la seva futura esposa, Montserrat Parera. Salvador Llobet se la va mirar i li va etzibar: "en Verde pot fer moltes coses, vostè no el destorbi".

El geògraf Salvador Llobet, que va ser director de l'Institut, va jugar un paper decisiu en la formació intel·lectual i personal de Verde i Aldea

Va exercir com a advocat a Granollers fins que, per un seguit de circumstàncies, va acabar marxant.

Vaig exercir a Granollers fins al 1969. Els últims dos anys també tenia despatx a Barcelona i anava i venia a Granollers cada dia. Al final a Granollers hi anava a dormir i hi dormia poc perquè totes les reunions clandestines es feien a la nit. A més, em vaig sentir bastant incòmode amb l'alcalde Font Llopart que havia estat a la junta de l'Associació Cultural d'Antics Alumnes de Segon Ensenyament però que, curiosament, quan va ser alcalde va trobar que era subversiva. També vaig coincidir amb l'alcalde en temes professionals. En una de les ampliacions de Sabons Camp van començar a treure molta aigua i van deixar els pous dels camps propers gairebé secs. Em van venir a veure per si hi podia fer alguna cosa. Vam estar-ho discutint amb l'alcalde i va quedar una mica de tensió en la relació. Després ja vaig ser

Verde, com a secretari general del PSC-Reagrupament, va ser un dels impulsors de la unitat socialista

considerat com un advocat “de l'altra banda”. Qui patia més era la meua dona i per això vam decidir marxar.

Què el va motivar a entrar en política?

És complicat... Vaig estudiar dret perquè la meua primera idea era ser diplomàtic. El 1959 havia anat a Luxemburg a fer uns cursos de dret comparat, però per ser diplomàtic calia preparar-se bastant temps i fer oposicions a Madrid i com que es necessitava prèviament ser advocat, vaig fer dret. L'activitat política, en el sentit de preocupar-se per la cosa pública, ja va néixer a Granollers. Estava a l'Associació Cultural, a la revista Mòn català, coses que vas fent de mica en mica i que es van barrejant. Els partits polítics a Granollers no els coneixia fins que va venir Jaume Camp (polític i lingüista impulsor d'Òmnium Cultural a Granollers) que era veí de casa i d'Unió Democràtica. Després vaig conèixer Jordi Pujol. Així vaig començar a fer activitat més o menys política. Més tard, a Barcelona, ja vaig fer el Grup Cristià de Defensa i Promoció dels Drets Humans. La gent que jo coneixia era per Granollers comunitat cristiana. Sembla mentida, però tots els nuclis d'oposició coneixien aquesta publicació perquè era la única íntegrament en català. Era una referència i com que jo la dirigia, això sonava.

I, finalment, es va integrar a Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya.

L'any 1975 es va fer el grup de Reagrupament que tenia diferents integrants. I a Barcelona el grup més fort era d'acció més cristiana. Un dia em va venir a veure Joaquim Ferrer (un dels fundadors de Reagrupament), per si hi volia participar-hi. Franco estava molt tocat i llavors vaig veure que potser sí que valia la pena entrar en política. I em van fer vicepresident de Reagrupament juntament amb Heribert Barrera i Josep Pallach. Va ser un temps molt agradable.

A l'esquerra, Verde amb companys de classe (1947); al mig, amb el president Tarradellas (1978); a la dreta, en un míting de les eleccions europees de 1994

En aquella època, Verde es va convertir en assessor jurídic de moltes publicacions cristianes i, periòdicament, anava a despatxar amb el cardenal de Barcelona, Narcís Jubany, perquè també hi havia molts capellans acusats de desordre públic o per haver escrit determinades homilies o butlletins parroquials. La mort sobtada de Josep Pallach el 1977 el situa en l'epicentre de la política, sense haver-ho escollit, ja que Verde preferia continuar amb la seva carrera professional. “Jo no vaig presentar candidatura per fer de secretari general del partit però des dels diferents llocs em van dir que tothom hi estaria d'acord”.

Llavors van venir les eleccions generals de 1977.

Hi havia partits consolidats com el PSOE, el PSUC, Unió Democràtica i els altres teníem només tres anys i no teníem capacitat econòmica per poder muntar unes eleccions. Tothom va mirar d'unir-se. Joan Raventós, que era de Convergència Socialista de Catalunya, era més marxista i, en canvi, Pallach, era socialdemòcrata. Per tant, la unió entre els dos partits era impossible. Amb les altres opcions, Convergència Democràtica i Esquerra Democràtica, de Ramon Trias Fargas, vam parlar-ne i vam decidir unir-nos en el Pacte Democràtic per Catalunya. Pujol era bastant anti-Tarradellas i, en canvi, Reagrupament era molt pro Tarradellas. Pujol em va demanar, tal com ja ho havia fet amb Trias, de fusionar-nos, però érem molt diferents.

A principis de 1978, en un sopar a Barcelona, Felipe González es va despenjar del marxisme, en el que va ser, segons el mateix Verde, “una fita històrica”. Va dir que el socialisme era sobretot democràtic, fent bo el lema de Reagrupament. Mesos després el Partit Socialista de Catalunya-Reagrupament es va fusionar amb el Partit Socialista de Catalunya-Congrés i la Federació

“El primer mèrit de l'Estatut de 1979 va ser pensar a fer-lo (...); el segon, això que avui està tan desacreditat: el consens”

Socialista Catalana del PSOE per fundar el PSC. Paral·lelament Verde és escollit per formar part de la Comissió dels Vint que havia de redactar l'Estatut de Catalunya aprovat el 1979.

Quin va ser el principal mèrit de l'Estatut de 1979?

El primer mèrit va ser pensar a fer-lo, que, val a dir, a Josep Tarradellas no li agradava gaire i el va retardar una mica. Ell s'havia fet una idea del que era Catalunya i la volia deixar ben endreçada. Deia “per Catalunya estic disposat a fer-ho tot, menys el ridícul”. L'Estatut era una reivindicació que venia de l'Assemblea de Catalunya. El segon mèrit va ser això que està tan desacreditat avui que és el consens, posar d'acord gent molt diferent, no només els catalans sinó convèncer Madrid que es podia fer. Hi va haver molt bon ambient, fins i tot hi participava López Rodó (ministre franquista), que va redactar algun dels articles. Tarradellas va ajudar a que la votació que es va fer al Parlament de Catalunya fos per unanimitat, perquè l'AP de López Rodó li havia dit que s'abstingués i això Tarradellas no ho tolerava. Al final es va votar per unanimitat. Vam fer un Estatut veient l'Estatut de 1932 però amb bastant més contingut, sobretot en ensenyament i en sanitat. I després el que vam evitar de fer era un estatut manifest. El de 2004 començava dient “Catalunya és una nació”. Ja ho sabem que ho és però no cal anar a fer batalles inútils. Cal recordar que hi ha coses de l'Estatut de 1979 que no s'han fet, per exemple, l'ordenació territorial de Catalunya. Un altre precepte que no s'ha complert és la Llei electoral catalana, ens continuem regint per una llei que van fer a Madrid. Jo crec que l'Estatut de 1979 va anar bé, la prova és que ha durat bastants anys.

El 1982 els socialistes guanyen les eleccions generals

i Gregorio Peces Barba, que va ser escollit president del Congrés, demana a Verde que en sigui vicepresident. “També vaig ser dels primers que va ser vicepresident de l'Assemblea del Consell d'Europa. Són les circumstàncies que una mica han anat així. El que si que vull dir és que no he demanat mai un càrrec, únicament vaig demanar ser diputat europeu”, conclou Verde.

Com ha viscut el procés del vigent Estatut?

Com a socialista crec que està mal engegat des del començament. Està mal plantejat perquè amb una cosa d'aquestes s'ha de buscar consens, no ja de seguida marcar una fita. S'ha fet un estatut més nacionalista, el nacionalisme ha prevalgut molt. Jo sóc catalanista però no tinc perquè ser nacionalista, en el sentit de jo i prou. Jo no he vist cap nacionalisme incloent. I després s'ha anat massa als detalls. La prova és, per exemple, amb la llengua. Això ha creat un ambient bastant irrespirable en segons quins sectors i ha portat molta cua. Després ha vingut el Constitucional, la seva sentència i les reaccions a la sentència de qui no se l'havia llegida. Jo me l'he llegida tota i es necessitava paciència per fer-ho. I si la llegeixes, no n'hi ha per tant. Han retallat tota la part de justícia, que a mi ja em semblava una aberració. És a dir, posar en un estatut que canviàrs el sistema de funcionament judicial de l'Estat... És un estatut que s'ha plantejat com si ja fóssim un Estat. La sentència, fora d'aquest tipus de coses, reconeix molt bé la llengua catalana i els símbols nacionals. Es torna a retreure el tema de la nacionalitat, com si la nacionalitat fos menys (que la nació). Sempre que em parlen d'això els dic: no heu llegit el llibre de capçalera de principis de segle XX de Prat de la Riba que es diu *La nacionalitat catalana*? No es diu la nació catalana perquè precisament el concepte de nacionalitat afegeix alguna cosa més al de nació. Són baralles que a Catalunya ens hi hem perdut una mica massa.

“Jo m'he llegit tota la sentència del Constitucional sobre l'Estatut i si la llegeixes, no n'hi ha per tant”

A l'esquerra, Verde rep la Medalla de la Ciutat (2005); al mig, en una sessió del Parlament d'Estrasburg (1995); a la dreta, en l'acte de concessió de la Creu de Sant Jordi (2011)

